

KLOCKOR, KLOCKOR...

En utställning av provinsur i Nordiska museet f o m 24 oktober 1982.

Utställningens tema är provinsur och provinsurmakare. Kunskaperna om dessa är fortfarande bristfälliga. I museets samlingar finns många urverk, signerade av landsortsurmakare, om vilka vi ingenting vet eller i varje fall för litet.

Golvuret blev statusmöbel i bondehemmet mot 1700-talets andra hälft. Ett urverk var en stor investering som fordrade en värdig inramning. Därför har också fodralmakarna, de många och oftast anonyma, sitt stora intresse. Städernas kvalitetsur formades efter rådande modestilar. Man använde dyrbara material och anlidade erkända och dyra fodralmakare.

Landsbygdsuren formades ofta efter det mode eller de stilideal som rådde i en viss trakt eller på en viss ort. Därmed är formgivningen intressant och genom den kan man ofta dra slutsatser om varifrån ett golvur kommer. Golvuren visas också landskapsvis så att man kan urskilja provinsielement särdrag. Därmed anknyter denna utställning också till förra årets stora succé, Målade kistor och skåp.

För bönderna var golvuret emellertid inte bara en statusmöbel, det hade ofta väckaranordning och reglerade arbetstiden för gårdens folk. För rika människor var uret en självfallen ägodel. En pendyl eller ett väggur var estetiskt urformat och i salongerna hade man inte behov av väckaranordning.

Urmakare fanns det många på landsbygden. Dessa fattigmans hantverkare gjorde enklare tidmätare som man ofta hängde på en enkel liten konsol. För den obemedlade var ett ur i sig en statussymbol.

Konserveringen är utförd av museets träkonservatorer, Per Westberg och Uffe Secher-Tendal, efter principen att bevara föremålets utseende vid förvärvstillfället, inte att göra det nytt igen. Kompletteringar har utförts endast då det har varit absolut nödvändigt. Delar av nyinsatt ram eller listverk har lämnats trävita eller tonats så försiktigt att man klart ser vad som är nytillkommet. Förslitningskador har lämnats orörda.

Vid utställningens tillkomst har museet haft stor och värdefull hjälp av Gunnar Pipping, Tekniska museet, som svarat för avsnittet om urmakeriets historia, samt av Karl-Erik Ullerfors, som hjälpt till med att attribuera många av provinsuren. Utställningsproducent har varit Maj Nodermann med Britt Bogren som medhjälpare.